

Вяра

18.05 по еретическия, †05 май по църковния календар - Св. великомъченица Ирина

Страдание на света великомъченица Ирина (II в.)

Света великомъченица Ирина. Фрагмент от стара ромейска икона. Синай. Египет

По времето, когато светлината на светата християнска вяра, благодарение на проповедта на апостолите, възсияла сред хората, потънали в тъмата на идолослужението, в град Магедон (**Тракийски град, който се е намирал в Западна Тракия, на брега на Бяло (Тракийско, Северно Егейско) море. Света великомъченица Ирина е наречена "Македонска", но фактически тя е тракийка, родена, подвизавала се и просвещавала народа в градовете на Тракия - б.р.)** живеел княз на име Ликиний. Той имал жена, носеща същото име - Ликиния. Дъщерята, която им се родила, нарекли Пенелопа. Когато пораснала и навършила 6 години, тя била толкова хубава на лице, че превъзхождала с външността си всички свои връстнички. Баща ѝ построил за

нея далеч извън града на живописно място кула с множество стаи, подредени с най-изящен вкус и сияещи в богатство. Столовете, масите, светилниците, постелите и съдовете били обковани с чисто злато. В тази кула той въвел дъщеря си Пенелопа заедно с тринадесет красиви девойки и поставил там идолите си, за да я пазят. Наредил на дъщеря си да живее в кулата, докато не достигне брачна възраст. Ликийнй определил за възпитателка на дъщеря си една честна старица на име Кария, като заповядал постоянно да бъде с нея, да се храни заедно с нея и поръчал да началства над всички девизи. Освен това Ликийнй поръчал на един почтен и благоразумен старец на име Апелиан ежедневно да посещава дъщеря му и да я обучава в книжната премъдрост. Така девицата прекарала шест години и три месеца и когато навършила 12 години, баща ѝ взел да се замисля на кого от най-славните княжески синове да я даде за съпруга.

Веднъж, когато девицата седяла в стаята си, през отворения прозорец, обърнат на изток, влетял гълъб, който държал в клюна си малка клонка; положил я на масата и отлетял през прозореца. След час в стаята влетял орел с венец от различни цветя и като го сложил на масата, веднага отлетял. След това през другия прозорец влетял гарван, който държал в клюна си малка змия, сложил я на масата и отлетял.

Като видяла това, девицата заедно със своята възпитателка, се чудела и недоумявала какво предвещавало идването на тия птици? Когато дошъл учителят Апелиан, те му разказали за станалото. Апелиан бил таен християнин и притежавал дар на прозорливост. Като размислил за всичко, което се случило, той казал на Пенелопа:

- Знай, дъще моя, че гълъбът означава добрия ти нрав, твоята кротост, смирение и девическо целомъдрие. Маслинената клонка знаменува Божиата благодат, която ще ти бъде дадена

в кръщението. Реещият се високо орел изобразява царя и победителя и означава, че ти ще царуваш над страстите си и като се извисиш с богомислие, ще победиш невидимите врагове, както орелът побеждава птиците. А венецът от цветя е знак за въздаянието, което ще приемеш заради подвизите си от Царя Христос в небесното Му царство, където за теб е приготвен венецът на вечната слава. Гарванът със змията означава врага - дявола, който се опитва да ти донесе скръб, печал и гонение. Знай, девице, че великият Цар, който държи в Своя власт небето и земята, иска да те направи Своя невеста и в Негово име ти ще претърпиш много страдания.

Докато слушала своя учител, девицата събирала в сърцето си думите му и в него малко по малко започнал да се разгаря огънят на Божествената любов.

На следния ден при Пенелопа дошъл баща ѝ княз Ликий с княгинята и придворните си. Той искал да я види и да поговори с нея за брака. Като видял, че лицето ѝ сияе с красота като лъч слънчева светлина, той много се зарадвал и рекъл:

- Ето, скъпо мое дете, ти достигна вече брачната възраст. Кажи ми сега: сина на кой княз харесваш повече от другите? Тоя юноша ще стане твой съпруг.

И той назовал имената на синовете на много съседни князе. Девицата Пенелопа отговорила на баща си:

- Татко мой! Дай ми седем дни за размисъл и тогава ще ти отговоря.

Изпълнявайки желанието ѝ, баща ѝ я оставил и се върнал у дома.

Когато Ликийин си отишъл, Пенелопа се приближила към идолите и им рекла:

- Ако вие сте богове, ще ме чуете: баща ми иска да ме омъжи, а аз бих искала да запазя девството си, защото **житейските грижи пречат да се служи с цялото сърце на Бога**. Кажете: да встъпвам ли в брак, или не?

Немите идоли мълчали, защото били бездушни. Пенелопа ги заплюла и като се обърнала на изток, погледнала небесните висини и казала:

- Ако Ти си истинският Бог - Онзи, Когото проповядват християните, моля Те, кажи ми: трябва ли да взема мъж, или завинаги да остана девица?

Понеже било вечер, Пенелопа задрямала. Насън видяла Божий ангел да казва следното:

- Пенелопа! Отсега ще се наричаш не Пенелопа, а Ирина, защото за мнозина ще бъдеш убежище и тих пристан и чрез тебе ще се обърнат към Бога и ще се спасят душите на много хиляди човеци. Името ти ще бъде велико и дивно във вселената. Казаното от стареца Апелиан за птиците е истина, понеже Духът Божий говореше чрез неговите уста. Тази нощ при тебе ще дойде Божи човек на име Тимотей, наставен в християнското учение и приел свещенството от свети апостол Павел. Този човек разнася по църквите посланията на апостол Павел. Той ще те сподоби със свето кръщение и ще ти каже какво трябва да правиш.

След тия думи ангелът изчезнал. А Пенелопа, като дошла на себе си, усетила радост и с нетърпение очаквала идването на презвитера.

Скоро при кулата дошъл Божият човек Тимотей, воден и въздигнат в двореца от ангел Божий. Радостно го приела девицата и той започнал да учи нея, възпитателката ѝ, а така също и приятелките ѝ на християнското учение и приятни им

се сторили думите му. Като ги поучил достатъчно във вярата и открил всичко, което подобавало да знаят за истинния Бог Иисус Христос, за светата вяра в Него и за християнските таинства, той кръстил Пенелопа в името на Отца, и Сина, и Светия Дух. При кръщението Тимотей я нарекъл ново име: “Ирина”, и така я направил невеста Христова, като завещал докрай да съхрани в целомъдрие девството си. Тимотей кръстил също и възпитателката Кария, и всичките слугини; след това започнал да увещава Ирина да покаже мъжество в мъченическия подвиг, който трябва да приеме заради изповядването на името на Господа наш Иисус Христос, истинния Бог, нейния безсмъртен Жених. После Тимотей благословил Ирина и връстничките ѝ, и поверявайки ги на Божията благодат, се сбогувал с тях.

А блажената Ирина със слугините си ден и нощ славела и благодарела на Бога и усърдно изучавала апостолските писания, които оставил свети Тимотей. След това взела поставените от баща златни идоли и един по един ги хвърлила от прозореца, казвайки:

- Ако сте богове, спасете се сами.

Като падали от голяма височина на земята, идолите се разбивали и разсипвали на прах, а светицата се смееела на безсилието им и се радвала заради нашия Господ Иисус Христос, истинния Бог.

Когато изминали седем дни, бащата и майката на Ирина с велможи се възкачили в кулата и заговорили с нея за брака. Тя им отговорила:

- Знайте, че аз съм рабиня Христова, вярвам във вечния небесен Цар и Него обичам. Обрекла съм се на този чист, небесен и безсмъртен Жених. Друг жених не желая и няма да се поклоня на друг бог, защото няма друг Бог, освен Него.

Нима не видяхте - продължавала Ирина - гибелта на вашите богове, които паднаха от прозореца на земята? Те не можаха да си помогнат. Как тогава могат да бъдат ваши помощници? Напразна е вашата надежда на тях и суетни са трудовете ви и приношенията на идолите. Златото и среброто трябваше да раздадете на просещите, на бедните, сираците и вдовиците; а вие призовавате занаятчии и ковете бездушни идоли за себе си, като лишавате бедните от милостиня; така ставате врагове на живия Бог и слуги на бесовете. Докога ще буйствате, подобно на необязден кон? Кога ще познаете живия Бог, кога ще познаете Онзи, който може да умъртвява и съживява? Когато пък Божията светлина възсияе в сърцата ви, тогава дяволът, който влече човека от светлината към тъмнина и погубел и прелъстява хората от правия път към неправия, ще побегне от вас. Но вие първи се постарайте още сега да побегнете от дявола, защото е зъл и лют. Той е съблазнител, затварящ очите на сърцата ви, за да не познаете истината. Моля те, татко, умолявам те: познай истинния Бог, Който е създал всичко със Словото Си. Когато намисли да издигнеш за мене тая кула, събра много хора: само работниците бяха три хиляди и петстотин души и триста надзиратели; и въпреки това едва успяха да я построят за десет месеца. А вечният Бог с една Своя дума сътвори небето и слънцето, месеца и звездите, светлината и тъмнината, и нарече светлината ден, а тъмнината - нощ. Той държи земята във въздуха, заповядал е на водите да текат за наша полза, направил е да израснат дърветата, разположил е времената, годините и месеците, сътворил е зверовете на земята, птиците във въздуха и рибите във водите; накрая, с пречистите Си ръце е създал човека, като взел пръст от земята и го поставил господар над цялата вселена, като му покорил всичко това. И всичко Бог сторил за шест дни с едното Свое Слово, Кое е Единородният Негов Син, Иисус Христос, роден от Него без майка, съвечен и съпрестолен Нему. Той, по действието на Светия Дух, се родил

и въплътил безсеменно от Пречистата Приснодева Мария и живял с хората, вършейки безброй чудеса: дарувал зрение на слепи, очиствал прокажени, възкресявал мъртви и повдигал разслабени. Евреите поради завист Го разпънали по Негово собствено произволение - за да пострада за нашето спасение. Но след смъртта и погребението Той възкръснал на третия ден със силата на Своята Божественост, възнесъл се на небето и седнал отдясно на Бога Отца, изпратил на учениците Си Светия Дух и ги пратил по земята, за да просветят помрачените духом, да обърнат заблуждаващите се и да спасят погиналите; защото Той желае спасението на всички и милостта Му към човешкия род не оскъднява во веки.

Така говорела светицата и сладостни се сторили на всички думите ѝ. Князът и княгинята взели със себе си любезната си дъщеря и я отвели в града. Насреща излезли девици с венци на главите и се покланяли, а целият народ, събрал се по високите места на оградите и покривите на къщите, с радостни викове приветствал и похвалявал прекрасната девица. Когато се приближавали към княжеския дворец, света Ирина видяла демон, който викал към нея:

- Нямам нищо с тебе в тоя град, девице; иди си от нашия град, защото тук не живее никой от християните.

А светицата му казала:

- Заповядвам ти в името на Господа Иисуса Христа да ми кажеш кой си.

Той отговорил:

- Аз съм демонът, който живее в идолите, учител на блудниците и прелюбодейците, помощник на влъхвите, вожд на враговете, приятел на пияниците, аз се радвам на кръвопролитие, баща съм на всяка неправда и лъжа и на

всичкото зло. Пак ти казвам: иди си и бягай от нашия град, защото ще обърна баща ти против тебе, ще събудя гнева му и той ще те убие.

Мнозина чували гласа на демона, но не го виждали. А блажената Ирина се обърнала и му рекла:

- Заповядвам ти в името на Господа Иисуса Христа да напуснеш тоя град.

Тозчас демонът затреперил и станал невидим.

После **демонът влязъл в сърцето на княза** и пробудил в него гняв против дъщеря му. Ликийн призвал княгинята и казал:

- Какво да правим? Дъщеря ни е уловена в мрежите на християните. Ах, защо построих тая кула! Искях да опазя чедото си, а вместо това го погубих. Сега загинаха всичките ми надежди.

Княгинята му отговорила:

- Какви странни слова говориш! С какво се е прелъстила дъщеря ни и какво лошо е сторила?

Князът казал:

- Тя вярва в Христа и отрича нашите богове.

- Нека погинат - възразила княгинята - боговете, които не са сътворили небето и земята, а моята дъщеря да се сподоби със славата на Христа Царя, призовал я към живот вечен!

Разгневен, князът заповядал да прогонят княгинята от двореца. Една от слугините предала това на Ирина и тя отишла при баща си. Когато царят видял обичната си дъщеря, навел глава. Но **в душата му по дяволско внушение бушувал гняв**. Света Ирина му казала:

- Защо си така тъжен, татко мой? Царството ти е мирно, не те заплашва война; ето аз, твоята дъщеря, дойдох при тебе, защо лицето ти е така печално?

Ликийн отговори:

- По-добре щеше да е за мене, ако не се беше родила. Колко внимателно се грижех за тебе, построих ти прекрасна кула, поставих да те охраняват златни идоли, заради теб украсих със злато колони и постели, а ти ми отвърна на доброто със зло.

- Обясни ми, татко, какво зло съм ти сторила? - му каза света Ирина.

- Малка ли мъка за мен е това, че дъщеря ми признава Христос за Бог и се отрича от моите богове?

Светицата отговори:

- Татко! Аз не съм сторила нищо лошо, като повярвах в истинския Бог и възложих надеждата си на Него, а не на твоите идоли.

- Принеси жертва на боговете, Пенелопа! - се чул страшният вик на княза.

- Не променяй името ми, татко: наричам се не Пенелопа, а Ирина, и това име ми е дадено от ангела във видението и от свещеника при кръщението - кротко отвърнала на Ликийн света Ирина.

- Принеси жертва на боговете, не мое, а чуждо чедо! - възкликнал отново Ликийн.

- Няма да им принеса жертва. Те са тия, които събуждат гнева в тебе; заради тях ще гориш в огъня заедно с езичниците.

Вън от себе си от гняв, князът заповядал да вържат

девицата и да я хвърлят под копитата на буйни коне. Когато започнали да изпълняват заповедта му, Ликийн дошъл сам да види смъртта ѝ. Но един кон, най-буйният, скъсал юздите, хвърлил се върху него, и като захапал дясната му ръка, я изтръгнал от рамото и стъпкал княза дори до смърт, а после застанал спокойно на мястото си. А другите коне били кротки като агнета и не докоснали света Ирина. Конят, убил Ликийн, по Божие повеление, викнал с човешки глас, облажавайки светата мъченица:

- Блажена си, гълъбице Христова, потъпкала змията. Славна си на земята, с любов ще бъдеш приета на небето. Ти ще ликуваш сред праведните. Очаква те вечната светлина и чертогът на безсмъртния Жених, задето си мъдра и мъжествена девица: макар да си жена по природа, показваш храбростта на воин.

Когато свалили оковите на света Ирина, тя с молитва възкресила мъртвия си баща и изцелила ръката му. Виждайки това чудо, в Христа повярвали князът, княгинята и целият им дом и много народ - всичко около три хиляди души.

Ликийн скоро оставил управлението на княжеството си, за да служи свободно на Христа, и се заселил със съпругата и приближените си в същата онази кула, която някога построил за дъщеря си; а света Ирина останала в града, учейки хората на вярата в Христа и мнозина довела при Христа Бога. Тя живеела в дома на своя учител Апелиан.

След Ликийн управлението на държавата поел друг цар, на име Седекий. Когато чул за Ирина, повикал Апелиан и го запитал дали при него е девицата, царската дъщеря Ирина. Апелиан отговорил утвърдително. Седекий го запитал:

- Не знаеш ли как живее тя?

Старецът му отговорил:

- Тя живее така, както и аз, и всички, вярващи в истинния Бог. Животът ѝ преминава в това, че всеки ден пости до вечерта, а вечер изяжда малко хляб и изпива чаша вода, няма одър и почива за кратко върху гола земя; ден и нощ прекарва в молитви към Бога и чете божествени книги.

Учудил се князът на тия думи и пратил епарха за Ирина, като му заповядал с чест да доведе девицата при него. Когато дошла при него, света Ирина казала:

- Радвай се, княже!

Седекий отговорил:

- Радвай се и ти, чудна дево!

- Защо прати за мене? - го попитала Ирина.

- Нека седнем и да беседваме мирно и с любов - бил царският отговор.

Светата девица казала:

- Аз изпълнявам думите на светото Писание, което казва: “с нечестивци няма да седна и с коварни няма да отида”.

- Но в какво е престъплението ни? - попитал Седекий.

Светата дева отговорила:

- Всеки езичник, който не познава истинния Бог и се покланя на идолите, е престъпник.

- Принуждаваш ме въпреки нежеланието си да те предам на мъки, без да пощадя тебе, княжеската дъщеря - възразил

Седекий.

- Защо тогава губиш време в празни приказки - смело му отговорила света Ирина, - започвай мъченията: аз съм готова на всякакви мъки заради Христа.

- Остави безумието си, девице, принеси жертва на боговете.

Светата отговорила:

- Напразно се безпокоиш, царю, смущаван от сатаната: знай, че няма да послужи на беса и не ще пощадя плътта си заради Христа, моя Господ.

Преизпълнен с гняв, князът се съветвал с епарха на какво наказание да подложат светицата. По заповед на мъчителя изкопали дълбока яма, напълнили я със змии и всякакви влечуги и хвърлили девицата в нея. Но тя останала там здрава и невредима десет дни, защото ангел Господен слязъл в ямата и я запазил; а влечугите, които били там, издъхнали.

Седекий, като разбрал, че мъченицата останала жива, се учудил и сметнал, че е омагьосала змиите със силата на своето вълшебство и ги умъртвила. Заповядал да я доведат при него на разпит. Седнал на съдилището, той рекъл:

- Принеси жертва на боговете, които те пощадиха: те умъртвиха змиите, запазиха те жива, за да познаеш тяхната сила и милосърдие и да им се поклониш.

Светата отговорила:

- **Безумче, прелъстен от сатаната, когото презирам!**

Нима тия дървени или каменни идоли някога са умъртвявали змии? Ти **сам скоро ще бъдеш хвърлен в ямата на преизподния ад заедно с боговете, на които служиш, и ще потънеш във "външната тъмнина, приготвена ти от сатаната: там ще бъде плач и скърцане със зъби"**.

Разгневен, князът повикал дърводелци с железен трион и им заповядал да разполовят светата девица. Когато я вързали за дървото и започнали да режат, трионът не докосвал тялото ѝ и се изхабявал като от остър камък, и накрая се счупил. Донесли друг трион, но и той се счупил, а слугите паднали, наранили се от парчетата и умрели. Накрая бил донесен трети, най-остър и твърд трион, и Седекий заповядал да разрежат девицата по слабините. Вързали я, сложили на гърдите ѝ голям камък и започнали да режат светото тяло на великомъченицата: този път трионът допрял тялото и от него потекла кръв. Седекий със смях казал:

- Къде е твоят Бог? Нека сега дойде и ти помогне, ако има сила.

При тия му думи внезапно блеснала мълния, чул се страшен гръм, издигнала се вихрушка; слугите, режещи тялото на светата мъченица, паднали в несвяст. Обзет от страх, князът побягнал към двореца си, хората избягали от площада по домовете си; излял се страшен дъжд като поток, със силна градушка, и мнозина от мъчителите паднали мъртви, убити от гръм или град. А ангел Господен слязъл от небето, свалил камъка от гърдите на светата мъченица, изцелил раните ѝ и я изправил здрава.

Като видели това чудо, осем хиляди души повярвали в Христа. Но князът, научаван от дявола, отново заповядал да хванат светицата и заедно с епарха започнал да умува как да я погуби. Мъчителите намислили следното: вързали я за мелнично колело, та като се върти, да я разкъса. Но когато пуснали водата, тя спряла като вкаменена; нито една капка не потекла и светицата останала невредима.

А князът със съветниците си възкликнал:

- О, колко е голяма вълшебната сила, за да превърне водната

стихия в друго вещество.

Хората, виждайки това чудо, се възмутили против нечестивия цар и с викове на укор и недоволство започнали да хвърлят камъни срещу него и го прогонили от града. А той, като се върнал в родното си място, след седем дни умрял от мъка, гняв и срам.

След смъртта на Седекий, синът му Савах, за да отмъсти за позора на баща си, събрал множество войска, около сто хиляди, и се отправил към Магедон. Жителите, като научили за похода на цар Савах, уплашени се затворили в града и казали на света Ирина:

- Заради тебе ще загинем.

Но тя им отговорила да не се боят от враговете и започнала да се моли на Бога с думите:

- Ти, който някога чу твоя раб, пророк Елисей, чуй и моята молитва и невидимо порази тоя народ, който идва да погуби града, ослепи враговете ни, за да разберат, че Ти си Единият Истинен Бог.

И Господ веднага чул молитвата, поразил със слепота княза и всичките му воини.

Княз Савах разбрал, че Ирина е причина за слепотата на него и на цялата му войска, и наредил да иде при нея пратеник с такава молба:

- Сега разбрах, че силата на твоя Бог е непобедима; моля те, помоли Му се за мене и воините ми, за да прозрем и аз, и те!

Светицата се смилила, принесла прилежна молитва към Владиката на всички и князът и воините му прогледнали. След това Савах пратил в града да кажат на гражданите следните мирни слова:

- Приемете ме за ваш княз, какъвто беше и моят баща; аз пък ще ви простя безчестието, което му нанесохте.

Като видели колко голяма е царската войска, гражданите сключили мир с него, отворили градските порти, поклонили му се и го признали за свой цар. Когато получил царството, по внушение на дявола, Савах се разгневил на света Ирина и като повикал светицата, ѝ казал:

- Прощавам на града вината му, а на тебе се гневя, задето подигна бунт срещу баща ми и беше убит с камъни; но ако искаш да получиш прошка, изпълни моята воля: принеси жертва на боговете и ще бъдеш свободна

Светата почнала да укорява княза за неговото безумие и с това още повече го разгневила.

Савах заповядал да я хвърлят в тъмница и почнал да се съвещава с велможите на какво мъчение да я подложат. Междувременно тя престояла в тъмницата седем дни. Тук ѝ се явил Христос и ѝ казал:

- Не се бой, дъще Моя, защото с тебе съм Аз, Който те укрепява.

Савах наредил да изведат светицата от тъмницата и да забият в петите ѝ железни гвоздеи, а после, като сложили на раменете ѝ тежък чувал с пясък, заповядал да я заведат до едно място, което било на пет поприща извън града. Слугите сложили юзда в устата на светицата и я подкарали, както карат конете, към мястото. Унижавана така, Ирина се обръщала към Бога с думите:

- Наистина, "като добиче бях пред Тебе" Господи. "Но аз съм винаги с Тебе; Ти ме държиш за десницата; Ти ме ръководиш с Твоя съвет и после ще ме приемеш в слава".

Като погледнала наляво от себе си, светицата съзряла съпътстващите я Божии ангели и душата ѝ се зарадвала. Когато мъчителите стигнали посоченото място, слугите я обърнали назад към града и продължили да я водят с ругателства в юзди. Много хора ги следвали, а светицата видяла пред себе си ангел да удря с жезъл по земята и си помислила:

- Ще погинат Божиите врагове.

Когато стигнали мястото, където стоял ангелът, земята внезапно се разтворила и погълнала слугите на мъчителя, които водели светицата. Тя се почувствала освободена, невидими ръце свалили чувала от раменете ѝ, гвоздеите паднали от нозете ѝ и те оздравели, а тя тръгнала, славейки Бога. Като разбрал за това, князът казал:

- Боговете разтвориха земята и скриха под нея слугите ми от тая вълшебница.

Но други му възразили:

- Живият Бог е със света мъченица Ирина!

Други пък хулели с ругателства светата девица. Тогава ангелът разтворил земята и поразил с внезапна смърт много неверни, на брой до десет хиляди, а оцелелите езичници зовели:

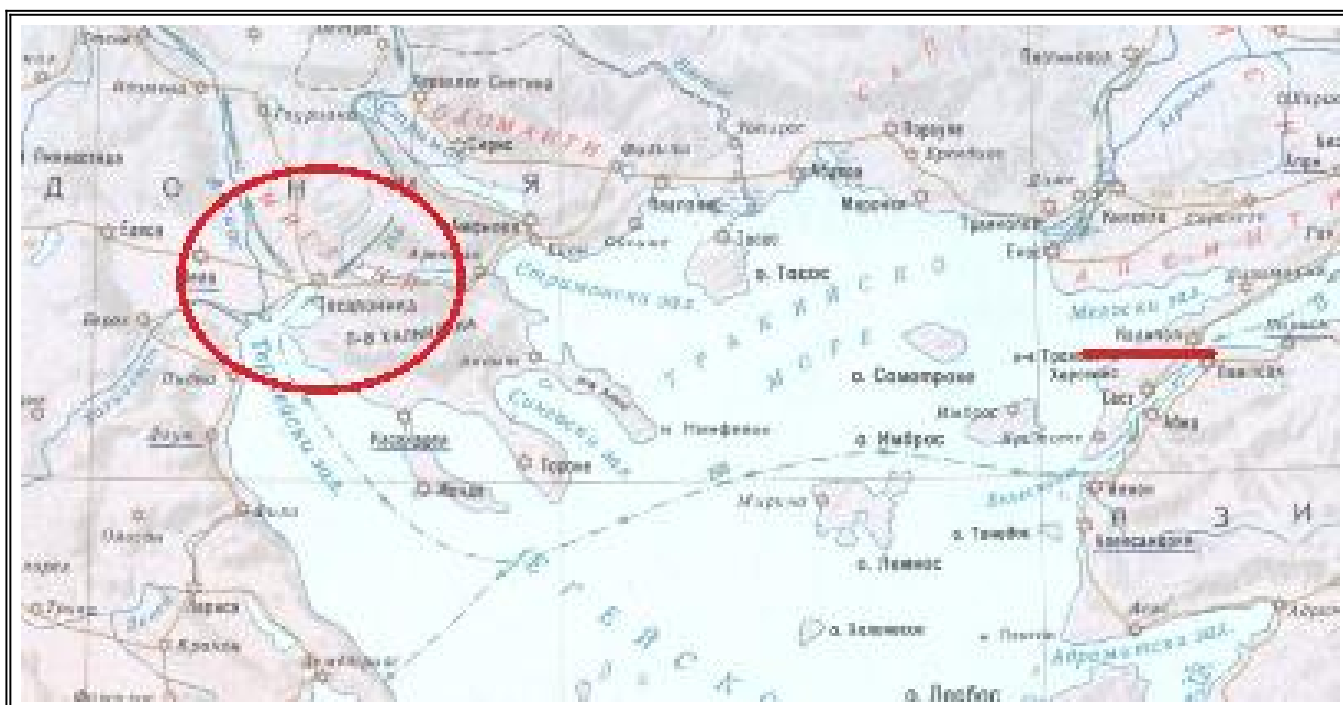
- Боже на Ирина, пощади ни, защото вярваме в Тебе и се обръщаме към Тебе!

По това време около тридесет хиляди души повярвали в Христа. Но княз Савах не повярвал и Божият ангел го поразил със смърт.

Света Ирина продължила да проповядва в града името Христово и вършела много чудеса с Христовата сила. Тя не

само изцелявала болни, очиствала прокажени и прогонвала бесове от човеците, но възкресила и един умрял юноша, горко оплакван от родителите му, и обърнала към Христа до десет хиляди души народ.

По това време в града по Божие повеление дошъл презвитер Тимотей, който кръстил Ирина. Светицата го посрещнала с радост и заедно с други, повярвали в Христа, отишла при кулата, където живеели баща ѝ и майка ѝ, които в безмълвие се трудили за Бога, и там всички, повярвали в Христа, приели свето кръщение.

На картата е заградена областта, където е живял тракийския народ Мигдони, от който произлиза света Ирина, а с линия е подчертан тракийския град Калипол

Три години прекарала света Ирина в града Магедон, учейки хората и утвърждавайки Христовата вяра. След това отишла в друг град, наречен Калипол (*древен тракийски град, който днес е наречен Галиполи и се намира в Турция - б.р.*), където царувал княз Нумериан, роднина на гонителите на Ирина, царете Седекий и Савах.

Когато Ирина влизала в града, езичниците празнували

нечестив празник в чест на богинята Артемида и царят принасял жертва пред идола. Света Ирина застанала пред него, изобличила го в нечестие и изповядала Христа като истинен Бог. Князът казал на велможите си:

- Тая девица по лице и ръст прилича на баща си Ликий, ала лошите деца са нещастие за родителите си. Заради нея добрият баща се лиши от царството си. Тя, както съм чувал, е виновница за смъртта на брата ми Седекий, а също и на сина му Савах, когото умъртвила с вълшебството си; наистина тая девица е губителка на царе.

След това Нумериан казал на света Ирина:

- Какво ще кажеш, вълшебнице? Ще принесеш ли жертва на боговете, или ще останеш в гибелното си заблуждение?

Светата се осенила с кръстно знамение и отговорила:

- Ще принеса жертва на похвала на Всевишния Бог, а на твоите бесове и бездушни идоли не ще принеса жертва. Що се отнася до твоите роднини - князете, то знай, че не аз, а моят Бог, Който държи живота и смъртта на всекиго, пожела да умрат; страхувай се и ти от моя Бог, защото малко дни са останали да живееш; скоро ще настъпи и твойт край.

Като чул това, Нумериан пламнал от гняв, заскърцал със зъби, заръмжал като лъв и наредил на слугите си да нагорещят три медни вола, като решил, че ако светицата надмогне огнената сила на единия, да бъде хвърлена в друг, ако същото стане и с него, ще бъде хвърлена в трети. Когато медните волове били разпалени като горещи въглени, вкарали светицата в единия от тях. Тук тя започнала високо да се моли с такива думи:

- Господи! Побързай да помогнеш на мен, страдащата заради Твоето свето име!

Явил се ангел Господен. Увещавайки я да не се бои от мъките, той угасил пламъка на огъня. А народът роптаел против Нумериан, казвайки:

- Напразно погуби девицата, цъфтяща в младостта си.

Когато медта изстинала, намерили светицата жива и здрава, неповредена ни най-малко от огъня, и князът казал на околните:

- Не ви ли предупреждавах, че тая девица е вълшебница? Виждате ли как угаси огъня; хвърлете я в другия вол.

И светата била вкарана в друг вол. Когато и той бил изстуден по чуден начин, тя била хвърлена в третия. Третият вол, по повеление на Всесилния и Всемогъщ Бог, тръгнал от мястото си като жив, преминал известно разстояние и като се върнал на мястото си, се разпаднал, а светата мъченица излязла от него невредима. Като видял това чудо, народът високо завикал:

- Велик си Ти, Боже на Ирина! Помилвай ни по Твоята велика милост! Ти си наш Бог, силен и крепък, творещ чудеса, дивни и преславни!

И тогава до сто хиляди души повярвали в Христа. А княз Нумериан не само оставал в неверие, но хулел Всевишния Бог, поради което бил невидимо поразен от ангел и се разболял от смъртоносна болест. На смъртния си одър той заповядал на епарха си Ваводан да подложи Ирина на различни мъчения и накрая да я умъртви с най-страшна смърт.

Когато нечестивият княз Нумериан умрял, света Ирина, пребивавайки в града, продължавала да учи народа на вярата в Христа Господа и изцелявала всякакви недъзи, а презвитер Тимотей, който дошъл там по това време, кръстил повярвалите в Христа.

Епархът, виждайки как народът съчувства на света Ирина, се побоял да я подложи на мъчения в този град, опасявайки се да не възбуди ропот и метеж. Той отишъл в друг град, наречен Константинопол, а на войните си заповядал да доведат мъченицата след него. Като стигнал града, седнал в местното съдилище и казал на светицата:

- Ти знаеш ли, че ми е дадена власт над тебе? Пристъпи към нашите богове и им принеси жертва; в противен случай ще те предам на страшни мъки.

Светата му отговорила:

- Чуй моя отговор: предай ме на такива мъки, каквито можеш да изоблечиш, и ще видиш Божиата сила.

Епархът заповядал да донесат желязна решетка и да вържат Ирина за нея с желязни окови; след това поставили под решетката дърва и ги запалили. Пламнал силен огън и тогава, по заповед на епарха, започнали да поливат мъченицата с масло, мас и смола; така я измъчвали няколко часа, докато решетката и оковите се нагорещили до червено. А Ирина оставала непокръстената и пеела, прославяйки Бога, като че я оросявала прохладна роса. После желязните окови паднали от нея и тя станала здрава и напълно невредима.

Епархът и неговите съветници много се учудили. Епархът паднал в нозете на светицата и казал:

- Рабиньо на истинния Бог! Умолявам те, не ме погубвай, както погуби много от нашите князе, защото и аз вярвам в Сина Божий и искам да стана християнин.

И така епархът Ваводан повярвал в Христа и заедно с него множество народ. Ангел Божий довел в града презвитер Тимотей и всички, повярвали в Христа, били кръстени от него.

Петдесет дни останала в този град света Ирина, а като излязла от него, била хваната от воините на княз Саворий от тракийския град Месемврия (*Това е днешния български град Несебър. Житието на света Ирина описва фактически част от границите на нашата родина, наречена в древността Тракия - родния ѝ град се е намирал на Егейско море, после е отишла в Калипол, на Мраморно море, а след това в Месемврия, на Черно море. Светата великомъченица очевидно се явява равноапостолна просветителка на Тракия, тоест на древна България - б.р.*). Отвели я при него, тъй като тоя княз бил слушал за нея и отдавна искал да я залови. Като видял светицата, той се разярил, отсякъл главата ѝ с меч и тя била погребана извън града. Тогава Саворий казал пред всички:

- Страшни слухове се носеха за тая вълшебница, задето с чародействата си погубваше князете. Защо сега не можа да ме убие, а я убих аз, и къде е помощникът ѝ Христос? Защо не я избави от моите ръце?

Така неверният цар хулел силата Христова и се превъзнасял като победител на Ирина.

Но какво не е възможно за всемогъщата Божия сила? Онзи, Който по време на доброволната Си смърт възкреси "много тела на починали светии", така че те "излязоха из гробовете подир възкресението Му, влязоха в светия град и се явиха на мнозина", не можеше ли да възкреси от мъртвите и тая светица, за да влезе в Месемврия и да се яви на княза? Наистина силен е Христос, Богът на небето и земята и върши всичко, което пожелае. Той пратил Своя ангел и вдигнал Ирина от гроба; Господният ангел ѝ казал:

- Макар и да извърши вече подвига на твоето страдание и подобава да почиваш, защото си достойна за блаженство на небесата; но за да не се превъзнасят нечестивите и

беззаконните, като се хвалят, че са надмогнали силата на нашия Бог, иди в града, за да те видят жива и да се посрамят всички нечестивци, като познаят, че нашият Бог е всемогъщ; повече от никого не ще приемеш страдание.

Светицата влязла в Месемврия с маслинен клонка в ръка. Когато гражданите я видели, сърцата им се преизпълнили с ужас и почуда. Целият народ я наобиколил с гръмки възгласи:

- Дивен е Богът на Ирина и няма друг Бог освен Него!

На княза било доложено, че Ирина е възкръснала от мъртвите. Като чул това, той много се уплашил и когато я видял, паднал в нозете ѝ и казал:

- Сега разбрах колко велик е твоят Бог. Моля те да останеш в нашия град и да ни направиш християни.

Светицата останала с тях седемдесет дни, учейки ги на светата вяра и всички жители на града повярвали в Христа, а блаженият Тимотей, като дошъл по Божие повеление, кръстил княза и всички останали.

Оттук света Ирина тръгнала към родното си място Магедон, където по това време починал баща ѝ. И тя плакала за смъртта му, молейки Бога за него. Известно време останала с майка си, а след това била пренесена на облак в Ефес, където апостолски проповядвала името Христово и вършила много чудеса, изцелявайки различни недъзи. С проповедта си света Ирина обърнала много езичници от идолопоклонството в Христовата вяра.

След известно време в Ефес при света Ирина дошъл пратеният от Бога старец Апелиан, който някога бил неин учител. Светицата много се зарадвала. След няколко дни тя казала на народа:

- Радвайте се, братя мои! Мирът на Господа Иисуса Христа да бъде с вас; радвайте се, веселете се заради нашия Господ и здраво стойте във вярата. Аз си отивам от вас и ви благодаря, че ме приехте мен, странницата. Знайте, че всеки, който приема странници, е приятел на Небесния Бог.

Като чули тия думи гражданите почнали да се питат един друг:

- Къде отива нашата учителка?

Други пък казвали:

- Дали не иска да умре.

Трети говорели:

- Достойна е за Бога; тя ще бъде отнета от очите ни, понеже сме грешни.

На следващия ден света Ирина, като взела стареца Апелиан и шестима благоговейни мъже, отишла с тях извън града и намерила в една каменна скала нов празен гроб, в който никой не бил полаган, влязла в него и казала на Апелиан и другите:

- Покрийте ме здраво с камъни, така че никой да не може да отвори гроба преди четвъртия ден.

След това за последен път приветствала Апелиан и мъжете с него. После се осенила с кръстно знамение и легнала. Мъжете поставили върху гроба тежък камък и се върнали в града.

На четвъртия ден Апелиан със същите мъже отишъл при гроба, но като не намерил тялото на света Ирина, разбрал, че Христос я е призовал в рая. Върнал се в града, за да възвести това. Мнозина се събрали край гроба и като видели, че е пуст, се учудвали и със страх прославяли Бога.

Така завършили страданията на света Ирина; такива били подвизите на тази девица - Христова невеста. Тя изповядвала вярата си в Христа първо пред баща си Ликий, после пред Седекий и сина му Савах, после пред Нумериан, епарха Ваводан и накрая - пред Саворий. Градовете, в които пострадала, са следните: Магедон - родното ѝ място, Калипол (или Калиник), Константина и Месемврия в Тракия. Тя починала в Господа в град Ефес през месец май на петия ден.

Предстояща пред Христа, тя го умолява за цялата вселена. Сказанието за подвизите и страданията написа старецът Апелиан за слава на Отца, и Сина, и Светия Дух, Единия Бог, прославян в Троица, на Когото подобава чест и поклонение от всяка твар сега и всякога, и во веки веков. Амин.

Тропарь великомученице Ирине

глас 4

Агница Твоя, Иисусе, Ири́на,/ зове́т ве́лиим гла́сом:/ Тебе́,
Женише́ мой, люблю́,/ и, Тебе́ и́щущи, страда́льчеству́ю,/ и
сраспина́юся, и спогребáюся Креще́нию Твоему́,/ и стражду́
Тебе́ ра́ди,/ я́ко да ца́рствую в Тебе́, и умира́ю за Тя,/ да и живу́
с Тобо́ю,/ но я́ко же́ртву непоро́чную, приими́ мя, с любóвию
поже́ршуюся Тебе́. / То́я моли́твами,// я́ко Ми́лостив, спаси́
ду́ши на́ша.

*(Твойта агница Ирина, Иисусе, зове със силен глас: Тебе,
Женише мой, обичам и Тебе търсейки, страдам и се
разпъвам и се погребвам с Твоето кръщение, и страдам
заради Тебе, за да царувам в Тебе и умирам за Тебе, за да
живея с Тебе. Приеми ме като непорочна жертва, защото с
любов се пожертвах за Тебе: по нейните молитви, Господи,
като милостив, спаси душите ни.)*

Кондак великомученице Ирине

глас 4

Дѣвства добрѣтами преиспещрѣнна, дѣво,/ страдальчеством
была еси краснѣйшая, Ирѣно,/ кровью твоими истѣкшими
обагрѣна,/ прѣлестъ же низложившая безбожія. // Сего ради и
пріяла еси по́чести победы руко́ю Создателя твоего.

*(С добротата на девството преукрасена, със страданието
си станала прекрасна, Ирино, обагрена с изтеклите твои
кърви, си победила прелестта на безбожието, затова си
приела почестите на победата от ръката на Твоя
Създател.)*

Молитва великомученице Ирине

О, многострадальная и преславная Ирѣно, невесто Христова
всехвальная, уго́днице Бо́жия! Ты предстоиши у Престо́ла
Пресвяты́я Тро́ицы и наслажда́ешься неизрече́ннаго
блаже́нства. При́зри у́бо ми́лостивно на нас, принося́щих ти
хвале́бное пѣние сіе, испроси́ нам ми́лость, отпу́щение грехѡв
у Преблага́го Го́спода, ве́мы бо, вои́стинну ве́мы, я́ко вся,
ели́ко восхо́щеши, испроси́ти у Него́ мо́жеши. Те́мже у́бо
смирѣ́нно припа́даем к тебѣ и про́сим: уми́лостиви Влады́ку
Не́ба и земли́, да пода́ст нам дух твоея́ ре́вности ко хранѣ́нию
святы́х Его́ за́поведей, я́ко да возмо́жем земно́е по́прище в
добродѣ́тельном житіи́ проводи́ти, ра́йских селѣ́ний
унасле́довати и та́мо с тобо́ю и все́ми святы́ми прославля́ти
Отца́ и Сы́на и Свята́го Ду́ха во ве́ки веко́в. Ами́нь.

ЧЕТИ-МИНЕНТЕ

{{_LINK1_}}